

BODRUM S TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:

2023/31

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun

13.09.2023 tarihli ve 2023/618 sayılı kararıyla

oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	2
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	5
A. Fiziksel Koşullar.....	5
B. Yönetim ve Personelin Tutumu	6
C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri	6
Ç. Sağlık ve Psiko-Sosyal Servis.....	7
D. Beslenme.....	10
E. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel, Sportif Etkinlikler ve İşyurtları	10
F. Dış Dünya ile İletişim.....	12
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	13
A. Değerlendirme	13
B. Tavsiyeler.....	13
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	13

KISALTMALAR

- AIÖK (CPT)** : Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ya da Cezayı Önlenme Komitesi (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)
- CETAS** : Cezaevi Reçete Takip Sistemi
- COVID-19** : Korona Virüs Hastalığı
- DEPAR** : Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programlarının Geliştirilmesi Projesi
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- para.** : Paragraf
- SAMBA** : Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı
- SEGBİS** : Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bağlamda, ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında, 8/11/2022 ve 9/11/2022 tarihlerinde Bodrum S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ *habersiz* bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde; Tetkik Hakimi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ... ve ... ile Kurumumuzun talebi doğrultusunda Muğla Valiliği tarafından görevlendirilen psikolog ve doktor yer almıştır.

7. Ziyaret, Kurum İdaresi ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, heyet tarafından Kurum İdaresine ziyaretin amacına ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; Kurum İdaresinden ise Kurumun iş ve işleyişi ile mevcut durumu, personel ve Kurumda barındırılan mahpuslar hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından ortak alanlar yerinde incelenmiş; heyet tarafından belirlenen koşullar ziyaret edilerek özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler ile Kurum personeli bulunmaksızın özel görüşmeler yapılmıştır. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslara, TİHEK ve ulusal önleme mekanizması görevi hakkında genel bilgiler verilmiş; ziyaretin amacı, kapsamı ve kişisel verilerin gizliliği korunarak ziyaret neticesinde bir rapor hazırlanacağı açıklanmıştır. Ziyaret, Kurum İdaresi ile yapılan son görüşme ile sonlandırılmıştır. Bu görüşmede ziyarete ilişkin edinilen ilk gözlem ve tespitler İdareye iletilmiş olup misillemeye ilişkin bilgilendirme yapılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 18/1/2022 tarih ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ile Başkanlık Makamının 4/11/2022 tarihli ve 15495 sayılı oluruna istinaden 8/11/2022 ve 9/11/2022 tarihlerinde Bodrum S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Kurum, Bodrum ilçe merkezine 35 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır.

10. Kurum binasının inşasına 26/9/2017 tarihinde başlanmış ve 25/2/2021 tarihli Bakan Oluru ile Kurum faaliyete geçmiştir.

11. Kurum, 157.300 metrekarelik yerleşke içinde yer almaktadır. Yerleşke içinde Kurum haricinde Jandarma Binası, Açık Ceza İnfaz Kurumu, Teknik Bina (Bu binada mutfak, çamaşırhane ve ısı merkezi bulunmaktadır) ve Atölye bulunmaktadır. Kurumun toplam alanı ise 35.811 metrekaredir.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

B. Kurum Personeli

12. Ziyaret tarihinde Kurumdaki personel dağılımı aşağıdaki tablodaki gibidir:

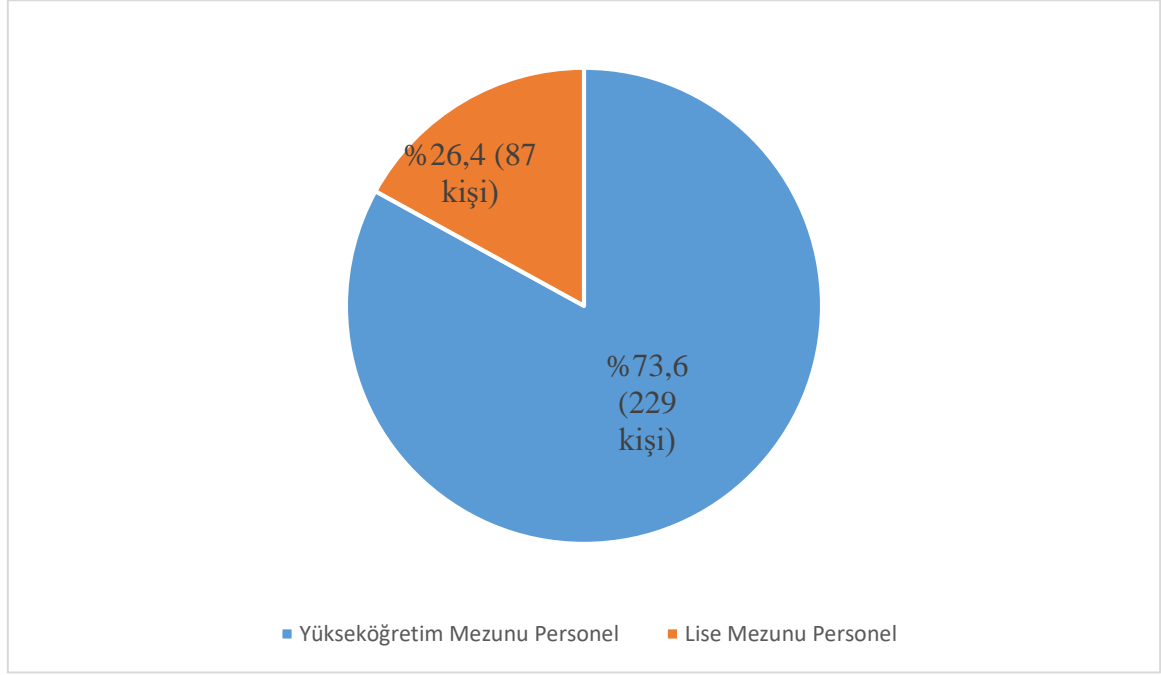
Tablo 1 – Meslek Grubuna Göre Personel Dağılımı

UNVAN	MEVCUT PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	2
İdare Memuru	4
Sayman	1
Psikolog	4
Sosyal Çalışmacı	1
Aile Hekimi	1
Diş Hekimi	1
Öğretmen	3
Bilgisayar İşletmeni	4
Ceza İnfaz Kurumu Kâtabi	4
Teknisyen	5
Sağlık Memuru	2
Hemşire	1
Hizmetli	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru	5
İnfaz ve Koruma Memuru	260
Şoför	12
Hizmetli	1
Aşçı	3
TOPLAM	316

13. Kurumda personelin bir kısmının dördü vardiya sisteminde, bir kısmının ise 08:00 – 17:00 saatleri arasında çalıştığı öğrenilmiştir.

14. Personelin eğitim durumuna ilişkin grafik ise şu şekildedir:

Grafik 1 – Personel Eğitim Durumu

15. Kurumda 300 personelin meslek içi eğitim aldığı ve almakta olduğu öğrenilmiştir. Bu eğitimler kapsamında; Meslek Etiği, Ceza İnfaz Kurumu Yönetimi, Stres Yönetimi, Ceza İnfaz Kurumları Güvenliği, İnsan Hakları, İletişim, Ekip Çalışması, Mesleki ve Resmi Yazışma Kuralları, Temel Yangın Eğitimi gibi derslere yer verildiği belirtilmiştir. Bu eğitimlerin haricinde; Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığı tarafından düzenlenen çevrim içi eğitimlere de personelin katılım gösterdiği ifade edilmiştir. Personelin hizmet öncesi eğitim, aday memurluk eğitimi, hizmet içi eğitim ve uyum eğitimi kapsamında insan hakları, iletişim ve işkence yasağına ilişkin dersler aldığı bilgisi edinilmiştir.

16. Kurumda farklı uyruklardan olan yabancıların bulunduğu ancak tercüman bulunmadığı ve 8 infaz ve koruma memurunun İngilizce bildiği öğrenilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

17. Ziyaret tarihinde Kurum kapasitesinin 545 kişi olduğu, Kurumda 679 mahpus bulunduğu, mahpusların 364'ünün hükümlü, 41'inin hükümözlü, 274'ünün tutuklu ve mahpuslardan birinin engelli olduğu öğrenilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; tutukluların sevk edilme işlemlerinin hızlı yapıldığı bu nedenle kapasitenin artırılmasına ihtiyaç duyulmadığı ifade edilmiştir. Kurum kapasitesinin üzerinde bulunan mahpus sayısının kalabalıklaşmaya sebep olabileceği ve gerekli tedbirlerin alınması gerektiği değerlendirilmiştir.

18. Kurumda 14 yabancı mahpus bulunduğu ve uyruklarının Pakistan, Gürcistan, Makedonya, Suriye, Fas, Özbekistan, Azerbaycan ve İran olduğu belirtilmiştir.

19. Kurumda bulunan mahpusların bir kısmının Muğla ilinde bulunan diğer ceza infaz kurumlarından nakil geldiği ve mahpusların bir kısmının da tutuklu olarak bulunduğu öğrenilmiştir. İdareden, zaman zaman tutuklu mahpuslar ile hükümlü/hükümözlü mahpusların aynı odada bulunabildikleri bilgisi edinilmiştir. Koşullarda² ve odalarda yapılan incelemelerde de hükümlü ve tutuklu mahpusların birlikte kalabildikleri görülmüştür. İdareye bu durum sorulduğunda; Kurumun yüksek güvenliğini olmasından ötürü odalarda kalabalıklaşmaya neden olunmaması için bu yönde bir uygulamaya gidildiği ifade edilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

20. Yeni inşa edilen Kurumun fiziksel koşullarının genel olarak iyi olduğu gözlemlenmiştir.

21. Kurumda merkezi ısıtma sistemi ile ısınmanın sağlandığı, her oda ve koğuştta petek bulunduğu ve ısı ayarının peteklerden yapılabildiği bilgisi edinilmiştir.

22. Kuruma yeni gelen mahpuslara yatak, nevresim ve yastık verildiği, talep doğrultusunda bu malzemelerin çamaşır atölyesinde yıkandığı öğrenilmiştir. Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde de bu konuda bir şikâyet belirtilmemiştir.

23. Kurumun su ihtiyacının yerleşkede bulunan su kuyularından gelen suyun arıtma ünitesinden geçirilerek tekrar sisteme verilmesi ile giderildiği ve şebeke suyuna 3 ayda bir analiz yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Muğla Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü Muğla Halk Sağlığı Laboratuvarı tarafından düzenlenen analiz raporunda; Kurum şebeke suyunun İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik'e uygun olduğu değerlendirilmiştir. Mahpuslar tarafından suyun düzenli olarak oda ve koğuşlarına verildiği, uzun süreli su kesintilerinin yaşanmadığı ifade edilmiştir. Mahpus başına 200 litre soğuk ve 50 litre sıcak su verildiği belirtilmiştir.

24. Mahpuslarla yapılan görüşmeler esnasında; havalandırma alanlarında çok sayıda böcek bulunduğu görülmüştür. Mahpuslara bu durum sorulduğunda; yağmur yağdığı zamanlarda ortak alanlarda çok sayıda böceğin görüldüğü ve bir süre bu durumun devam ettiği

² **Koğuş:** Kışla, okul, tutukevi, hastane vb. kalabalık yerlerde, içinde birçok kimsenin yattığı veya barındığı büyük oda (<https://sozluk.gov.tr/>). Tek mahpusun kaldığı bölümlere oda denirken birden fazla mahpusun kaldığı yerlere koğuş denilmektedir.

bilgisi edinilmiştir. İdare ile bu durum paylaşıldığında, her ay düzenli olarak ilaçlamanın yapıldığı ve mahpuslardan kendilerine konu hakkında bir şikâyet gelmediği ifade edilmiştir. İdare tarafından, bu durumun göz önünde bulundurulacağı ve gerekli çalışmaların hayata geçirileceği belirtilmiştir. Kurumda yapılan ilaçlamalara ilişkin ilgili belge incelendiğinde aylık düzenli olarak ilaçlamaların yapıldığı görülmüştür.

B. Yönetim ve Personelin Tutumu

25. Kuruma girişlerin Mahkum Kabul Bölümünden yapıldığı ve burada ilgili mevzuat çerçevesinde infaz ve koruma memurları tarafından üst ve eşya aramalarının yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Kuruma gelen mahpusların üzerinde kuruma sokulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul şüphe halinde detaylı arama yapıldığı bilgisi edinilmiştir³. Kurumun Mahkum Kabul Bölümünün farklı günlerdeki kayıtları incelendiğinde; mahpusların üst ve eşya aramalarının genellikle sorunsuz bir şekilde ve kısa bir süre içerisinde tamamlandığı gözlemlenmiştir. Bu bölümde standartlara uygun biçimde tek kullanımlık arama önlüklerinin bulunduğu görülmüştür. Yapılan aramadan sonra mahpusların kalacakları koğuş/oda belirlenene kadar geçici odalarda bulunduruldukları öğrenilmiştir.

C. Disiplin ve Şikâyet Prosedürleri

26. Mahpusların sayımının sabah saat 08.30'da, akşam ise saat 20.00'de gerçekleştirildiği öğrenilmiştir. İlgili mevzuat uyarınca gerekli görüldüğü durumlarda ek

³ **Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik**'in "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrası şöyledir: "(2) Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir:

a) (Değişik:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/14 md.) Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir.

b) Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkartılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkartılır. Bu giysiler de mutlaka aranır.

c) (Değişik:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/14 md.) Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranılan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir.

ç) (Değişik:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/14 md.) Detaylı arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir ve işlem tutanağa bağlanır, tutanakta arama yapan görevliler ile hükümlünün imzası bulunur. Hükümlünün imzadan kaçınması hâlinde bu durum tutanağa geçirilir."

sayımların yapıldığı belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; sayımı gerçekleştiren infaz ve koruma memurlarının kendilerine iyi muamelede buldukları ifade edilmiştir.

27. Kurumun koridorlarında, çatısında, dış çevresinde, açık ve kapalı görüş salonlarında ve koşulların ortak alanlarında kör nokta kalmayacak şekilde 24 saat kamera kaydının alındığı öğrenilmiştir. Tekli odalarda ve geçici odalarda mahremiyetin sağlanması adına kamera bulunmamaktadır. Kamera kayıt süresinin 186 gün olduğu ifade edilmiştir ve kamera odasında yapılan incelemelerle bu bilgi teyit edilmiştir.

28. Kurumda iki adet Doku ve Travma Önleyici Oda bulunduğu görülmüştür. Odaların zemininin yumuşak bir dolgu malzemesinden yapıldığı, duvarlardaki malzemenin ise yeterince yumuşak olmadığı, mahpusların duvarlara vurarak kendilerine zarar verebileceği değerlendirilmiştir. Bu tespit İdare ile paylaşılmıştır. İdare tarafından; Kurumun inşası sırasında yüklenici firmanın bu odaların dizaynını gerçekleştirmesi sebebiyle bu sorunun olduğu ifade edilmiştir. En kısa sürede Doku ve Travma Önleyici Odaların standartlara uygun hale getirileceği belirtilmiştir.

29. Doku ve Travma Önleyici Odalarda mahpusların gün ışığına erişimlerinin sağlanması için bir adet cam bulunmaktadır. Odalarda yapılan ölçümlerde bu camın yerden 1 metre 64 santimetre yüksekliğinde olduğu tespit edilmiştir. Camın yerden yüksekliğinin ortalama bir insanın rahatlıkla ulaşabileceği bir seviyede olduğu değerlendirilmiştir. Doku ve Travma Önleyici Odalara getirilen mahpusların psikolojik durumu ve anlık sahip olabileceği duygular göz önünde bulundurulduğunda camın rahatlıkla erişilebilecek seviyede bulunmasının hem mahpuslar hem de Kurum personeli için tehlike unsuru oluşturabileceği değerlendirilmiştir. Bu tespit İdare ile paylaşılmıştır. İdare tarafından da camın yüksekliğinin yeterli seviyede olmadığı ifade edilmiş olup kameralar vasıtasıyla mahpusların odalarda bulunduğu süreçte sürekli izlendikleri, tehlike arz eden durumlarda gereken müdahalelerde bulunulduğu belirtilmiştir.

30. Doku ve Travma Önleyici Odalarda; tüm odanın izlenebilmesi amacıyla iki güvenlik kamerasının mevcut olduğu gözlenmiştir. Kamera odasında yapılan incelemelerde odadaki tuvalet alanının dijital karartma yöntemi kullanılarak kapatıldığı görülmüştür.

Ç. Sağlık ve Psiko-Sosyal Servis

31. Sağlık Servisinin, Revir ve Diş Kliniği olmak üzere iki bölümden oluştuğu görülmüştür. Revir bölümünde bir aile hekimi, üç sağlık memuru ve üç infaz ve koruma memuru bulunmakta iken Diş Kliniğinde ise bir diş hekimi ve bir infaz ve koruma memurunun

bulunduğu belirtilmiştir. Çalışma saatleri 08:30 – 17:30 şeklinde düzenlenmiştir. Sağlık Servisi çalışanları ile yapılan görüşmelerde; günde ortalama 50 mahpusun revire çıkmayı talep ettiği öğrenilmiştir. Revire çıkacak mahpusların öncelik sırasının daha önce revire çıktıkları tarih, şikâyetlerinin aciliyeti ve o günkü talep yoğunluğu gibi unsurlar göz önünde bulundurularak belirlendiği ifade edilmiştir.

32. İlaçlar için Sağlık Birimi'nde ayrı bir odanın bulunduğu ve ilaçların düzenli bir şekilde burada muhafaza edildiği görülmüştür. Son kullanma tarihi geçen ilaçların en kısa sürede imha edildiği belirtilmiş olup yapılan incelemelerde de son kullanma tarihi geçmiş bir ilaca rastlanılmamıştır.

33. Soğuk zincir ilaçların⁴ ilgili prosedürüne uygun bir şekilde eczaneden Kuruma gönderildikten sonra buzdolabına konulduğu bilgisi edinilmiştir. İlaçların reçete edildikten sonra CETAS⁵ sistemi aracılığıyla eczanelerden temin edildiği öğrenilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; ilaçların temini hususunda bir sorun yaşamadıkları ve revire çıkma taleplerini ilettikten sonra kısa bir süre içerisinde kendilerine dönüş yapıldığı belirtilmiştir.

34. Kurumda acil bir sağlık sorunu meydana geldiğinde Kurum Aile Hekimi tarafından revirde ilk müdahale yapıldıktan sonra ring aracı ile hastaneye sevklerin yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Bunun yanında 112 Acil Çağrı Merkezinin aranarak ambulans vasıtasıyla hastaneye sevklerin de yapıldığı öğrenilmiştir.

35. Psiko-sosyal servis biriminde üç Bireysel Görüşme Odası ve üç Grup Çalışma Odası bulunduğu görülmüştür. Psiko-sosyal servis biriminde biri doğum izninde olmak üzere üç psikolog ve bir sosyal çalışmacının görev yaptığı öğrenilmiştir. Psiko-sosyal servis biriminden Değerlendirme, Profil Araçları ve Rehabilitasyon Programlarının Geliştirilmesi

⁴ **İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Soğuk Zincir İlaçların Kontrolü Talimatı**'nın "TANIMLAR" başlıklı bölümünde "Soğuk zincir" şu şekilde tanımlanmıştır: "Üretimden uygulanmasına kadar geçen süreden ısısının (genellikle +2-+8 C) hep sabit kalmasının zorunlu olduğu ürünlerdir. Isı bu seviyelerin altında ya da üstünde olduğunda ürünün etkinliği bozulur.". Adı geçen Belge'nin "Soğuk Zincir İlaçlarının Saklanması" bölümünde yer alan düzenleme şu şekildedir: "5.3.1. Bu ilaçlar buzdolaplarında saklanır, eczane depolarında sadece ilaç saklamak için üretilmiş özel buzdolaplarında saklanır. 5.3.2. İlaç saklanan buzdolaplarında başka hiçbir şey saklanmaz. 5.3.3. Hem soğuk zincir hem uyuşturucu özelliğine sahip ilaçların kilitli dolaplarda saklanması sağlanır. 5.3.4. İlaç saklanan buzdolaplarına sağlık personeli olmayan kişilerin erişimi kısıtlanır. 5.3.5. Hazırlama, taşıma ya da saklama sırasında kırılan, kaybolan ya da soğuk zinciri bozulan ilaçlar için "İlaç Zayi Formu" düzenlenir. 5.3.6. Soğuk zincir ilaçlarda iade kabul edilmez."

⁵ **CETAS:** Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile birlikte çalışılmış, Türk Eczacıları Birliği öz kaynakları ile geliştirilen, teknik ve bilgi güncellemeleri Türk Eczacıları Birliği tarafından sağlanan Cezaevleri İlaç Takip Sistemidir. Türkiye içinde tutuklu ve hükümlülerin tüm ilaç temin süreçlerini düzenleyen uygulamadır. (<https://cetas.teb.org.tr/>)

Projesi (DEPAR)⁶ ve Sigara Alkol Madde Bağımlılığı Programı (SAMBA)⁷ gibi iyileştirme programlarının düzenlendiği bilgisi edinilmiştir. Bu programların haftada iki oturum olacak şekilde beş haftada toplam 10 oturum şeklinde planlandığı öğrenilmiştir.

36. Mahpuslarla; Kuruma ilk giriş yapmalarının ardından azami üç gün içinde ilk görüşme gerçekleştirildiği, gerçekleştirilen ilk görüşmeyle birlikte “ilk görüşme formu” doldurulduğu ve patolojik⁸ testler uygulandığı ifade edilmiştir. Günde ortalama 13 mahpus ile görüşme gerçekleştirildiği, her gün 15-20 civarında dilekçe geldiği ve mahpusların şikâyetlerinin genelde uyku problemleri, ailevi sorunlar, dış dünya ile iletişim gibi konular olduğu bilgisi edinilmiştir. İntihar riski bulunan mahpusların aileleri ile iletişime geçilmeye çalışıldığı, bu mahpuslara karşı hassasiyetle yaklaşıldığı ve bu mahpuslarla aynı odada bulunan iyi halli mahpusların bu konuda bilgilendirilerek intihar riski bulunan mahpusun durumunun düzenli olarak takip edildiği öğrenilmiştir. Bu testleri yaptırmak istemeyen mahpuslar için tutanak tutularak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) sistemine yüklendiği belirtilmiştir.

37. Görüşme gerçekleştirilen psikolog tarafından; güvenlik gerekçesiyle mahpuslarla infaz ve koruma memuru eşliğinde görüşme gerçekleştirildiği bilgisi edinilmiştir. Mahpusların bir kısmı da bu husustaki rahatsızlıklarını iletmişlerdir. İnfaz ve koruma memurlarının görüşme esnasında psikolog ve mahpusun yanında bulunmasına ilişkin mevcut uygulamanın sadece tehlike arz eden mahpuslar ile görüşme yapılması sırasında sürdürülmesinin uygun olacağı veya olası bir tehlike halini bertaraf etmek üzere psikoloğun masasının kapı önüne alınması, psikoloğun masasının altına bir acil durum butonu yerleştirilmesi gibi alternatif önlemlerin hayata geçirilebileceği değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme Kurum psikoloğu ve İdaresi ile de paylaşılmış olup gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi için çalışmaların hayata geçirileceği ifade edilmiştir.

⁶ Farklı suç geçmişlerine sahip hükümlülerin rehabilitasyonunu, tedavisini, topluma başarılı bir şekilde yeniden kazandırılmasını sağlayacak işlevsel bir sistemin geliştirilmesi ve bireyselleştirilmiş bir infaz hizmetinin oluşturulması kapsamında hayata geçirilmiş proje. (<https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/depar-programi>).

⁷ Ceza infaz kurumlarında bulunan sigara, alkol ve madde bağımlılarına yönelik yapılan çalışmalarda belirlenen sağlık politikaları doğrultusunda tedavi hizmetleri verilmekte, madde bağımlılığının önlenmesi, tedavi ve rehabilitasyonu çalışmaları üzerinde durulmaktadır. Bu kapsamda ceza infaz kurumlarında psiko-sosyal yardım servisi tarafından "Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı (YARDM)" içerisinde sigara bağımlılığı ile ilgili bireysel çalışma üzerine bir modül bulunmakta, ayrıca Sigara Alkol ve Madde Bağımlılığı Programı (SAMBA) grup çalışmaları şeklinde uygulanmaktadır. (<https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/psiko-sosyal-servis>)

⁸ Patoloji, bir hastalık veya bozukluğun nedenlerini, belirtilerini ve etkilerini inceleyen bilim dalıdır.

D. Beslenme

38. Mahpuslara, Kuruma ait mutfakta hazırlanarak odalarına dağıtılmak suretiyle günde üç öğün yemek verildiği öğrenilmiştir.

39. Hazırlanan yemek listelerinde, Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan günlük minimum tüketilmesi gereken kalori miktarını⁹ karşılamasına dikkat edildiği ve mevsim şartlarına uygun meyve ve sebzelerin yemeklerde tercih edildiği belirtilmiştir.

40. Yapılan gözlemlerde; öğle yemeğinin lezzetinin yerinde ve porsiyonunun ortalama sağlıklı bir kişi için yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslardan da yemeklere dair bir şikâyet dile getirilmemiştir. Hastalığı sebebiyle beslenme ihtiyacı bulunan mahpuslar için talepleri doğrultusunda iâşe bedeli uyarınca farklı bir menü hazırlandığı bilgisi edinilmiştir.

E. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel, Sportif Etkinlikler ve İşyurtları

41. Kurumda dört açık spor sahası ve bir kapalı spor salonu bulunmaktadır. Mahpusların kendileri için hazırlanan aylık program doğrultusunda bu imkânlardan yararlanmakta oldukları öğrenilmiştir. Mahpusların ilgili mevzuat gereği haftada bir saat ve on kişiyi aşmayacak şekilde spor etkinliklerine çıkabildikleri bilgisi edinilmiştir. Yapılan incelemelerde açık spor sahalarının yaklaşık 225 metrekare, kapalı spor salonlarının ise yaklaşık 532 metrekare olduğu görülmüştür.

42. Kurumda ziyaret tarihi itibariyle üç atölyenin faaliyet gösterdiği öğrenilmiştir. Bu atölyelerde arıcılık kursu, temizlik ve hijyen kursu verildiği bilgisi edinilmiştir. Atölye faaliyetlerinin belirlenmesi noktasında; mahpuslardan talep dilekçeleri toplandığı, bu dilekçeler doğrultusunda faaliyet programlarının planlandığı belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde çok sayıda dilekçe vermelerine rağmen arıcılık kursu faaliyetine katılmadıkları ve kurs faaliyetlerinin sayısının ve niteliğinin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. İdare ile bu husus görüşüldüğünde; güvenlik önlemleri nedeniyle kurs faaliyetlerine belirli sayıda ve birbirleriyle anlaşabilen mahpusların çıkarıldığı, yeni kurs programlarının da en kısa zamanda hayata geçirilmesi için çalışmaların yürütüldüğü aktarılmıştır.

43. Kurumda İşyurdu faaliyetleri kapsamında; Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kantini, Açık Ceza İnfaz Kurumu kantini, Ziyaretçi Kabul Bölümü kantini, Çamaşırhane, Terzi atölyesi

⁹ Sağlık Bakanlığı, Toplu Beslenme Sistemleri (Toplu Tüketim Yerleri) İçin Ulusal Menü Planlama ve Uygulama Rehberi, Ankara 2020, s.20-21.

bulunduğu öğrenilmiştir. Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kantininde beş Kurum personeli ve altı işçi mahpusun, Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Ziyaretçi Kabul Bölümü kantininde bir Kurum personeli ve bir işçi mahpusun, Çamaşırhane ve Terzi atölyesinde ise bir Kurum personeli ve bir işçi mahpusun çalıştığı bilgisi edinilmiştir.

44. Kurumda bir kütüphane¹⁰ bulunmaktadır. Kütüphanede iki infaz ve koruma memurunun tam zamanlı olarak görev yaptığı öğrenilmiştir. Kütüphanedeki kitapların çoğunlukla Bodrum ilçe merkezinde düzenlenen bağış kampanyası ile toplandığı bilgisi edinilmiştir. Dünya edebiyatı, Türk edebiyatı, tarih, dini ilimler başta olmak üzere çeşitli konularda yaklaşık 3000 civarı kitap mevcut olduğu ve kitapların kütüphanecilik sistemine göre düzenli bir biçimde numaralandırılmış ve tasnif edilmiş olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanında ihtiyaç halinde Bodrum Cevat Şakir İlçe Halk Kütüphanesinden de faydalandığı belirtilmiştir. Mahpusların ders kitaplarını, hukuk kitaplarını, dil öğrenme kitaplarını ve dini kitapları sayı sınırı olmaksızın; hikâye, roman türü kitapları en fazla beş adet olacak şekilde odalarında bulundurabildikleri öğrenilmiştir.

45. Kütüphanede yer alacak kitapların Eğitim Kurulu tarafından belirlendiği, kitapların sakıncalı olup olmadığına bakıldığı ve sakıncalı bulunan kitapların kütüphaneye kabul edilmediği öğrenilmiştir¹¹. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, kitaplar ve kütüphane hususlarında bir şikâyetle karşılaşılmamıştır.

46. Mahpusların Basın İlan Kurumu tarafından belirlenen ilan yayınlama hakkı bulunan gazete ve dergileri ücreti karşılığında satın alabildikleri belirtilmiştir. Gazete ve dergilerin alım satım işlemlerinin mahpusların haftalık alışveriş tutarları gözetilerek hesaplarından kesildiği ve günlük olarak dağıtımının gerçekleştirildiği öğrenilmiştir. Mahpusların odalarında yapılan incelemelerde, farklı türlerde pek çok dergiyi ve gazeteyi

¹⁰ **5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun**'un "Kütüphaneden yararlanma" başlıklı 61'inci maddesi şöyledir:

"(1) Ceza infaz kurumlarında, kurumun büyüklüğüne göre, kütüphane veya kitaplık oluşturulur. Kütüphanelerde veya kitaplıklarda verilen derslere kaynaklık edecek kitapların yanı sıra olanaklar ölçüsünde hükümlülerin boş zamanlarını değerlendirmelerini, okuma alışkanlığı edinmelerini ve kültür bakımından ufuklarını geliştirmelerini sağlayacak kitaplar da bulundurulur.

(2) Hükümlüye kurum kütüphanesinden yararlanma imkânı verilir. (Ek cümle:14/4/20207242/31 md.) Ayrıca, hükümlüler kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı kütüphanelerde bulunan ve 62 nci maddedeki şartları taşıyan yayınlardan yararlandırılabilir.

(3) Bu hizmet, gezici kitaplıklarla da yerine getirilebilir."

¹¹ **Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik**'in "Eğitim kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 31'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir: "...f) Kurum kitaplık veya kütüphanesine satın alma, bağış ya da ödünç alma gibi yollarla kazandırılacak yayınların tespitini yapmak. g) Kuruma gelen kitabın, kitaplık ya da kütüphaneye kabul edilip edilmemesine karar vermek. ğ) (Değişik:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/13 md.) Kuruma gelen her türlü yayının, kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan nitelikte olup olmadığına karar vermek..."

odalarında bulundurdukları görülmüştür. Mahpuslardan da gazete ve dergiye erişim hususunda bir şikâyet gelmemiştir.

47. Odalarda bir televizyon bulunmaktadır. Televizyonda bulunan kanallar şöyledir: TRT 1, ..., ... TV, ... TV, ..., ... TV, TV, ..., NTV... TRT HABER, ..., ..., TRT 2, TRT BELGESEL, ..., ..., TRT MÜZİK, ..., TRT DİYANET, TRT SPOR, ..., TRT KÜRDİ, TRT SPOR, ..., ..., MECLİS TV, ..., ..., ..., TRT WORLD, Mahpusların bir kısmı futbol maçlarını izleyebilmek için ilave kanalların da kanal listesine eklenmesini talep etmiştir. İdare ile bu husus paylaşıldığında talep doğrultusunda ve ücretinin ödenmesi koşuluyla bu isteklerin yerine getirilebileceği belirtilmiştir.

F. Dış Dünya ile İletişim

48. Kurumda dört SEGBİS odası bulunmaktadır. Bu odalardan üçü aktif bir şekilde kullanılabilirken bir oda gerekli ekipman bulunmadığı için kullanılamamaktadır. Kurumun kapasitesi ve mahpusların hüküm giydiği veya yargılama süreçlerinin devam ettiği suç tipleri de göz önünde bulundurulduğunda SEGBİS için mevcut olan ekipman sayısının yeterli olmadığı değerlendirilmiştir. İdare ile bu durum paylaşıldığında; SEGBİS için ilgili yerlere gerekli ekipman talebinde bulduklarını ancak bir dönüş alamadıkları ifade edilmiştir. Bunun yanında SEGBİS odalarına giden koridorun ve SEGBİS odalarının yeteri kadar temiz olmadığı ve odanın zemininde boya izlerinin bulunduğu gözlenmiştir. İdare tarafından, boya izlerinin Kurumun inşa edilmesi sürecinden kaldığı ve tamamen temizlenmesi için çalışmaların sürdürüldüğü öğrenilmiştir.

49. Kurumda dört eş görüş odası¹² bulunmaktadır. Bu odaların kullandırılması, ilgili mevzuat uyarınca ceza infaz kurumları idarelerinin takdirindedir. İdare, Kurumun açıldığı tarihten bu yana eş görüş odalarının hiç kullanılmadığı belirtilmiştir. Mahpusların bir kısmı eş görüş odalarını kullanmak istediklerini belirtmişlerdir.

50. Kurumda üç kapalı görüş odası bulunmaktadır. Bunlardan ikisinin Kurumun zemin katında bir tanesinin ise bir üst katta bulunduğu görülmüştür. Üst katta bulunan kapalı görüş odasında 15 görüş alanı, alt katta bulunan odalarda ise 13 görüş alanı bulunduğu gözlenmiştir. Görüş alanlarına giden yolun zemininde hangi görüş alanının hangi tarafta olduğunu belirten yönlendirici işaretler bulunduğu görülmüştür. Kapalı görüş alanlarında, iki taraf arasında bir

¹² **Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik**'in 11'inci maddesi şöyledir: “*Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.*”

cam bulunmaktadır. Mahpuslar ve ziyaretçilerin kendi taraflarında bulunan telefonlara UYAP sisteminden kendilerine tahsis edilen şifreleri tuşladıktan sonra konuşmaya başladıkları öğrenilmiştir. İlgili mevzuat uyarınca yalnızca terör suçlarından hüküm giymiş olan mahpusların konuşmalarının dinlendiği, diğer mahpusların konuşmalarının dinlenmediği öğrenilmiştir.

51. Her oda ve koğuş için ziyaret günü planlamalarının farklı olduğu, ziyaret günü planlamalarının mahpusların yakınlarının sağlık durumu, ikamet ettikleri şehir gibi özel durumları göz önünde bulundurularak planlandığı öğrenilmiştir. Ziyaret saatlerinin ise her oda ve koğuş için bir ay öğleden önce bir ay öğleden sonra olacak biçimde ayarlandığı bilgisi edinilmiştir.

52. Kurumun zemin katında toplam 14 avukat görüş odası bulunmaktadır. Avukat görüş odaları camekânlı yapıdadır. Yapılan incelemelerde camekânlı odalardaki sesin dışarıdan duyulmadığı gözlemlenmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

53. TİHEK'in UÖM görevi kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede Kurum İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık ve kolaylaştırıcı tutumları memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

54. Hükümlü ve tutuklu mahpusların aynı koğuşta bulundurulmamasına özen gösterilmesi¹³,

¹³ **Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik**'in "Kuruma yerleştirme" başlıklı 57'nci maddesi şöyledir: "(1) Hükümlülerin kuruma yerleştirilmesi, 5275 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen gruplandırmalara uygun olarak yapılır. Bu yerleştirmede aşağıda sayılan ilkeler uygulanır: a) Hükümlü kadın ve erkekler, mümkün olduğu kadar ayrı kurumlarda bulundurulur. Aynı kurumda barındırılmaları zorunlu ise kadın ve erkeklere ait bölümler birbirlerinden tamamen ayrılır. b) Hükümlü çocuklar ve gençler öncelikli olarak kendilerine ait kurumlarda, mümkün olmadığı takdirde diğerlerinden tamamen ayrı bölümlerde barındırılır. c) Hükümlüler, tutuklulardan ayrı kurumlarda veya tamamen ayrı bölümlerde

55. Koşu ve odalardaki kalabalıklaşmaya ilişkin gerekli tedbirlerin alınması,

56. Kurumun bulunduğu bölgenin iklim şartları da göz önünde bulundurulduğunda yoğun yağışların akabinde havalandırmada yaşanabilecek böcek sorununa ilişkin gerekli ilaçlamaların yapılması,

57. Doku ve Travma Önleyici Odanın duvarlarındaki dolgu malzemesinin standartlara uygun sertlik düzeyine getirilmesi ve camın yerden yüksekliğinin ortalama bir insanın rahatlıkla ulaşamayacağı bir yüksekliğe çekilmesi,

58. Psikolog ile mahpuslar arasındaki görüşmelerin infaz ve koruma memuru olmaksızın ve psikolog için gerekli güvenlik tedbirleri alınarak gerçekleştirilmesi,

59. Kurumdaki sosyal, kültürel ve mesleki faaliyetlerin imkân çerçevesinde artırılması,

60. SEGBİS ekipmanı sayısının artırılması ve SEGBİS odalarının temizliğinin düzenli aralıklarla yapılması,

hususları tavsiye edilmektedir.

bulundurulur. ç) Genel kolluk hizmetlerinde veya diğer kamu görevlerinde çalışmış hükümlüler, kurumların ayrı bir bölümünde barındırılır. d) Cinsel yönelimi farklı hükümlülerin diğerlerinden ayrı odalarda kalmaları sağlanır. (2) Hükümlüler idare tarafından hazırlanan ve koridordaki oda kapılarının yanına asılan resimli yatma planına uygun olarak yerleştirilir.